

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Põhiõigused](#) > [Ettevõtlus Ja Inimõigused](#) > [Slovakkia](#)

Ettevõtlus ja inimõigused

Sisu koostaja:

Slovakkia

Slovakkia

Slovaki Vabariigis on kõigil inimestel õigus võrdsele kohtlemisele oma õiguste kasutamisel ja kaitsel diskrimineerimise eest. Ettevõtted peavad austama võrdse kohtlemise põhimõtet kaupade pakkumisel ja teenuste osutamisel ning ka seoses tööhõivega, nii töötajate kui ka töötajate puhul.

1. Milline kohtulik kaitse mul on, kui satun teie riigis ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumise ohvriks? Kas see kaitse hõlmab hüvitamist?

Üks Slovaki Vabariigi põhiseaduses sätestatud põhiõigustest on õigus kohtulikule kaitsel, et võidelda oma õiguste eest sõltumatutes kohtutes, sealhulgas konstitutsioonikohtus, või muudes Slovaki Vabariigi ametiasutustes, kui see on õigusaktides ette nähtud.

Et kasutada õigust kohtulikule kaitsel, tuleb esitada hagiavaldus. Kui subjektiivset õigust rikutakse või ohustatakse, võib õiguse füüsilisest või juriidilisest isikust omaja kasutada oma õigust kohtulikule kaitsel, taotledes menetluse algatamist, st esitades hagi. Igal füüsilisel või juriidilisel isikul on õigus hagi esitada. Kohtud peavad kõiki hagisid arvesse võtma.

Hagist peab olema selge, mida hageja taotleb, st milline nõue esitatakse või millist heastamist soovitakse. Hageja määrab kindlaks nõude, mida kohus peab menetlema hakkab ja mille kohta ta peab otsuse tegema. Kohus ei saa välja mõista midagi, mida pole nõudega taotletud. Olenevalt menetluse tulemustest võib kohus loomulikult välja mõista väiksema hüvitise kui hageja taotleb; suurema hüvitise võib välja mõista üksnes juhul, kui õigusaktides on sätestatud konkreetne pooltevahelise vaidluse lahendamise viis või kui kohus oleks võinud algatada menetluse omal algatusel.

Ärikontekstis on inimõiguste rikkumise ohvril seega õigus kohtulikule kaitsel ning hagi esitades täpsustab ta oma nõudes küsimuse, mida tuleb arutada ja mille üle otsustada, ning hüvitise, mida ta hagejana kohtus taotleb.

Juhtudel, mis hõlmavad ebaseaduslikku sekkumist füüsilise isiku ausse, väärikusse, tervisesse või eraellu, pereellu jne, on kannatanul õigus taotleda kohtus hüvitist mittevaralise kahju eest. Mittevaralise kahju rahalise summa kindlaksmääramisel võetakse eelkõige arvesse järgmist:

1. ohvri isik, tema senine elu ning tema elu- ja töökeskkond;
2. kahju suurus ja kahju tekkimise asjaolud;
3. ohvri eraelule kaasnenud tagajärgede raskus;
4. ohvri sotsiaalsele seisundile kaasnenud tagajärgede raskus.

2. Kas ränkade inimõiguste rikkumiste suhtes kohaldatakse erieeskirju? Kas neid eeskirju kohaldatakse keskkonnakuritegude või tõsise tööalase ärakasutamise suhtes?

Tööseadustikus on keelatud diskrimineerimine töösuhetes ning ettevõtelt nõutakse otsese võrdse kohtlemise põhimõtte austamist lepingueelsetes ja töösuhetes. Üksikasjalikumad meetmed on sätestatud diskrimineerimisvastases seaduses, milles on keelatud töösuhetes ja sarnastes õiguslikes suhetes diskrimineerimine soo, usu või veendumuste, rassi, kodakondsuse või etnilise rühma, puude, vanuse, seksuaalse

sättumuse, perekonnaseisu, tsiviilõigusliku seisundi, nahavärvi, keele, poliitiliste või muude veendumuste, rahvusliku või sotsiaalse päritolu, vara, soolise või muu kuuluvuse alusel või süüteost või muust ühiskonnastastest tegevusest teatamise tõttu.

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse kohaselt peavad ettevõtted tegema järelevalvet ohutute töötingimuste, hoonete, teede, masinate ja tehniliste seadmete, tööviiside, töökorralduse jne üle, et tagada töötervishoid ja tööohutus.

Slovaki Vabariigi põhiseaduses on sätestatud, et kedagi ei tohi saata sunniviisilisele tööle ega sunniviisilisse teenistusse.

Süüteod, mis hõlmavad inimõiguste ränka rikkumist, näiteks vabaduse rikkumist (nt inimkaubandus, isikuvabaduse piiramine või elukohavabaduse piiramine), ning süüteod, millega ohustatakse avalikkust ja keskkonda (nt ebaseaduslik jäätmete kõrvaldamine, saasteainete heide ilma loata, vee ja õhu kaitsmise põhimõtete rikkumine, osoonikihti kahandavate ainete tootmine ja käitlemine ilma loata jne) on kriminaalseadustikus määratletud kui tahtlusega toime pandud süüteod, mille toimepanemise eest on seadustikus ette nähtud vangistus, mille maksimumäär on enam kui viis aastat. Kriminaalvastutust kannavad selliste süütegude eest nende toimepanijad, kes võivad olla kriminaalseadustiku kohased füüsilised isikud või juriidiliste isikute kriminaalvastutuse seaduse ja kriminaalseadustiku kohased juriidilised isikud.

Sellest tuleneb, et inimõiguste ränka rikkumise, sealhulgas keskkonnakuritegude ja raske tööalase ärakasutamise korral kehtivad konkreetset reeglid karistuse kestuse kohta, mis on kriminaalseadustiku kohaselt kuriteo korral pikem kui väärteo korral.

3. Olen Euroopa riikidevahelise kontserni väljaspool Euroopa Liitu aset leidnud tegevusest tulenenud inimõiguste rikkumise ohver. Kas õiguskaitse on mulle teie riigis kättesaadav, kui ma ei ole ELi kodanik või ma ei ela ELis? Millistel tingimustel saan väita, et mu õigusi on rikutud? Kust võin leida lisateavet?

Rahvusvahelise õiguse vaidluste korral tuleb teha kindlaks, milline kohus kohtuasja menetleb ja selles otsuse teeb; samuti tuleb kindlaks teha, millise õiguse alusel asjaolud kindlaks tehakse. Rahvusvahelise era- ja menetlusõiguse seadus, mille eesmärk on teha kindlaks, milline õigus reguleerib rahvusvahelise elemendiga tsiviil-, kaubandus-, pere-, töö- ja sarnaseid suhteid, sisaldab rahvusvahelise menetlusõiguse osa, milles on sätestatud juhtumid, mille puhul Slovakkia kohtutel on pädevus, juhtumid, mille puhul Slovakkia kohtutel on ainupädevus, ning juhtumid, mille puhul vaidluspooled saavad ise otsustada, kas pöörduda Slovakkia kohtusse. Tuleb rõhutada, et Slovakkia kohtud järgivad alati Slovakkia menetluseeskirju ning kui Slovakkia kohus ei suuda mõistliku aja jooksul kindlaks teha välisriigi õiguse sisu või kui selle sisu oleks keeruline või võimatu kindlaks teha, kasutatakse menetluses Slovakkia õigust.

Asjaomasel olukorras kohaldatakse tavaliselt ainult Slovakkia rahvusvahelise era- ja menetlusõiguse seaduse sätteid kohtualluvuse valimise kohta vastastikusel kokkuleppel, st vaidluse pooled lepivad kokku, et kohtuasja arutavad Slovakkia kohtud. Kui aga kohtualluvust käsitlev kokkulepe oleks kasulik üksnes ühele poolele, on kaitstud teise poole õigus pöörduda muusse kohtusse. Töölepinguid, kindlustuslepinguid ja tarbijalepinguid käsitlevates asjades kehtib kohtualluvust käsitlev kokkulepe üksnes siis, kui see ei välista hageja elukohariigi kohtute pädevust või kui see on sõlmitud alles pärast vaidluse teket.

Lisateabe saamiseks võtke ühendust:

[ettevõtluse ja inimõiguste valdkonna riikliku kontaktpunktiga \(*Národné kontaktné miesto pre podnikanie a ľudské práva*\)](#)

[Slovaki Vabariigi justiitsministeeriumiga](#)

4. Kas ombudsmani institutsioonid, võrdõiguslikkust edendavad asutused või inimõigustega tegelevad riiklikud asutused toetavad Euroopa riikidevaheliste kontsernide väljaspool Euroopa Liitu aset leidvate, ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumiste ohvreid? Kas need asutused võivad minu juhtumit uurida, kui ma ei ole ELi kodanik või ma ei ela ELis? Kas teie riigis on teisi avalik-õiguslikke asutusi (nt töö- või keskkonnainspeksioon), kes võivad minu juhtumit uurida? Kust võin leida teavet oma õiguste kohta?

Slovakkia põhiseaduses on ette nähtud [inimõiguste riikliku kaitsja \(ombudsman\)](#) ametikoht. Slovakkia ombudsmani määrab ametisse Slovaki Vabariigi Rahvuskogu ning tema poole võivad pöörduda füüsilised ja juriidilised isikud, kui nad arvavad, et avaliku sektori asutuse teo, otsuse või tegevusetusega on rikutud nende põhiõigusi või -vabadusi. See tähendab, et isik, kes ei ela Slovakkias või kelle õigusi ja vabadusi ei ole rikkunud Slovakkia avaliku sektori asutused, võib küsida Slovakkia ombudsmanilt nõu, aga ombudsmanil ei ole õiguslikku pädevust sellise küsimusega tegeleda ega selle suhtes meetmeid võtta.

Slovakkias tegutseb [Slovakkia riiklik inimõiguste keskus](#) (*Slovenské národné stredisko pre ľudské práva*) inimõigustega tegeleva riikliku asutusena ja ka riikliku diskrimineerimisvastase asutusena. Keskuse peamine ülesanne on tagada inimõiguste ja põhivabaduste, sealhulgas võrdse kohtlemise põhimõtte austamine Slovaki Vabariigis. Keskus korraldab oma ülesande täitmiseks mitut liiki tegevusi ja osutab mitmesuguseid teenuseid inimõiguste kaitsmise ja edendamise valdkonnas, tehes seejuures tihedat koostööd rahvusvaheliste inimõigusorganisatsioonide ja -asutustega. 2018. aasta septembris asutas Slovakkia riiklik inimõiguste keskus ettevõtluse ja inimõiguste valdkonna riikliku kontaktpunkti. Kooskõlas asutaja tegevust ja toimimist käsitlevate õigusaktidega annab kontaktpunkt muu hulgas õigusnõu diskrimineerimise kohta töökohas (sealhulgas tasuta esindamine kohtumenetlustes) ning pakub inimõiguste ja põhivabaduste kaitse kohta võimalikult laia ulatusega konsultatsioone – alates soolise võrdõiguslikkuse küsimustest kuni keskkonnakaitseni, kuid üksnes Slovakkias (vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustikule, mille kohaselt füüsiliste isikute puhul on üldkohus see kohus, mille tööpiirkonnas füüsiline isik elab, ning vastavalt rahvusvahelise era- ja menetlusõiguse seadusele).

Keskkonnakaitsese valdkonnas on Slovakkias asutatud Slovakkia keskkonnainspeksioon (*Slovenská inšpekcia životného prostredia*), mille kaudu keskkonnaministeerium teeb riiklikku järelevalvet ning määrab füüsilistele isikutele, ettevõtetele ja muudele juriidilistele isikutele karistusi kooskõlas looduskaitse ja maastikukaitsese seadusega ning mis on pädev Slovaki Vabariigi territooriumil, mistõttu nimetatud seaduse rikkumised peaksid olema toimunud Slovaki Vabariigi territooriumil.

Tööjärelevalve ning ebaseadusliku töö ja ebaseadusliku tööhõive seadus reguleerib tööjärelevalvet Slovaki Vabariigi territooriumil, mis tähendab, et selle seaduse rikkumised peavad olema toimunud Slovaki Vabariigi territooriumil.

Eeltoodust tuleneb, et kui isik usub, et tema põhilisi inimõigusi ja vabadusi on rikutud, aga ta ei ole Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik ega ela Euroopa Liidu territooriumil, ei saa ta taotleda õiguskaitset riiklikelt ametiasutustelt, kes Slovaki Vabariigis põhiõigusi ja -vabadusi kaitsevad.

5. Kas teie riik kohustab Euroopa riikidevahelisi kontserne looma kaebuste lahendamise mehhanisme või vahendusteenuseid, mille raames arutatakse nende ettevõtlusega seotud tegevusest tulenevaid rikkumisi? Kas neid kohustusi kohaldatakse ka väljaspool Euroopa Liitu aset leidnud rikkumiste suhtes? Kes teostab teie riigis selle tegevuse üle järelevalvet? Kas on võimalik tutvuda nende süsteemide toimimist käsitlevate avalike

aruannetega?

Slovaki Vabariik ei kohusta Euroopa hargmaiseid ettevõtjaid looma kaebuste lahendamise mehhanisme, sest see kohustus on kaebuste seaduse kohaselt kehtestatud üksnes ametiasutustele ning omavalitsustele ja Slovaki Vabariigi muudele organitele. Euroopa Liidu liikmesriigina peab Slovaki Vabariik rakendama Euroopa õigusakte.

Slovakkias võivad hargmaised ettevõtjad võtta ühendust ettevõtluse ja inimõiguste valdkonna riikliku kontaktpunktiga, mis pakub selles valdkonnas koolitust, konsultatsioone ja õigusnõu.

Vahendamine on vabatahtlik protsess, mille eesmärk on säästa kohtuid vaidlustest. Slovakkias reguleerib vahendamist vahendusmenetluse seadus ning vahendamine on vaidluste kohtuvälise lahendamise viis tsiviilõiguse, perekonnaõiguse ning kaubanduslike kohustuste ja töösuhete valdkonnas ning selliste piiriüleste vaidluste korral, mis on tekkinud sarnaste õiguslike suhete puhul poolte vahel, kelle elukoht või harilik viibimiskoht on Euroopa Liidu liikmesriigis. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt peaks kohus alati püüdma saavutada vaidluse lahendamise kompromissiga. Kohus võib teha ettepaneku, et pooled püüaks jõuda kokkuleppele vahendamise kaudu, aga ta ei saa seda nõuda. Vahendamine eeldab vabatahtlikku nõusolekut ja asjaomaste poolte aktiivset osalemist.

6. Kas mul on haavatava kuriteoohvrina eriõigusi, kui palun abi ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumiste vastu? Kas õigusabi on mulle kättesaadav, ja millistel tingimustel? Millised kulud katab õigusabi? Kas õiguskaitse on mulle kättesaadav samadel tingimustel, kui ma ei ole ELi kodanik või ma ei ela ELis?

Slovakkia kuriteoohvrите seaduses on termin „ohver“ määratletud järgmiselt: eriti haavatavad ohvrid (lapsed; üle 75-aastased isikud; puudega inimesed; inimkaubanduse, organiseeritud kuritegevuse, inimväärkuse vastaste kuritegude või terrorismi ohvrid; oma soo, seksuaalse sättumuse, kodakondsuse, rassi või etnilise kuuluvuse, usu või veendumuste tõttu vägivallakuritegude või vägivaldähvarduste ohvriks sattunud isikud; muude kuritegude ohvrid, kellel on ohvri ja tema isikuomaduste, ohvri ja õigusrikkuja vahelise suhte või õigusrikkujast sõltumise ning õiguserikkumise liigi, iseloomu ja asjaolude individuaalse hindamise põhjal suurem risk korduvalt ohvriks langeda) Slovakkia õiguse kohaste menetluste puhul.

Õiguskaitseasutused (prokurörid ja politsei), kohtud ja ohvreid abistavad üksused peavad teavitama ohvreid nende õigustest lihtsal ja arusaadaval viisil. Eelkõige võtavad nad arvesse mõistmis- või suhtlemisraskusi, mis võivad olla seotud teatava puudega, keeleoskusega või ohvri piiratud võimega end väljendada. Kriminaalmenetlustes on ohvri õiguserikkumisest teatanu, kannatanu või tunnistaja staatus ning tal on kriminaalmenetluse seadustiku kohaselt oma staatusele vastavat õigused ja kohustused. Õiguskaitseasutused, kohtud ja ohvreid abistavad üksused hindavad ohvreid individuaalselt, võttes arvesse toimepandud kuriteo raskust, et teha kindlaks, kas ohver on eriti haavatav, ja vältida seeläbi korduvat ohvriks langemist.

Ohvritele antakse õigusabi õiguslase teabe vormis ning kriminaal- ja tsiviilmenetluses ning kahjunõuete esitamisel esindamise vormis. Õigusabi annab ohvritele õigusabikeskus (*Centrum právnej pomoci*) materiaalses puuduses isikutele antava õigusabi seaduses sätestatud tingimustel ja selle seaduse kohaldamisala piires. Õigusabikeskus annab õigusabi kõigile füüsilistele isikutele, kes osalevad riigisisestes vaidlustes, aga piiriülestes vaidlustes annab keskus õigusabi üksnes füüsilistele isikutele, kelle elukoht või harilik viibimiskoht on liikmesriigi territooriumil. Vastavalt rahvusvaheliste lepingute tingimustele, mis on Slovaki Vabariigi jaoks siduvad, või vastavalt Slovaki Vabariigi justiitsministeeriumi välja kuulutatud vastastikkuse põhimõttele antakse Slovaki Vabariigi kohtutes toimuvate menetluste korral õigusabi ka nende riikide kodanikele, mis on asjaomase rahvusvahelise lepingu osalised, või isikutele, kelle elukoht või harilik viibimiskoht asub sellise riigi territooriumil, või isikutele, kelle puhul Slovaki Vabariigi kohtule esitatud hagi ese on otseselt seotud tema varasema alalise elukohaga Slovaki Vabariigi territooriumil. Välistatud ei ole esindamine õiguselukutse seaduse ja kauplemisseaduse kohase advokaadi (või õigusnõuniku) poolt.

Materiaalses puuduses isikutel (nende sissetulek on väiksem kui 1,4 kordne toimetulekupiir (Slovakkias) või nad saavad materiaalse puuduse tõttu toetusi (Slovakkias)) on õigus saada õigusabikeskusest tasuta õigusabi, kui vaidlus ei ole ilmselgelt põhjendamatu ja kui kohtuasja hind ületab õigusaktides sätestatud miinimumpalka.

Hagejatel on õigus saada õigusabikeskuse kaudu õigusabi, kui nad katavad ise 20% esinduskuludest ja vastavad kõigile järgmistele tingimustele: hageja sissetulek on suurem kui 1,4 kordne toimetulekupiir (Slovakkias), aga ei ületa samas 1,6 kordset toimetulekupiiri, ning ta ei ole võimeline oma rahaliste vahenditega õigusteenuste eest tasuma; vaidlus ei ole ilmselgelt põhjendamatu; kohtuasja hind ületab õigusaktides sätestatud miinimumpalka. Enne õigusabi andmist hindab keskus alati nende tingimuste täitmist.

Muudel juhtudel peavad ohvrid leidma advokaadi (või õigusnõuniku) oma kulul.

Rikkumisest teatajate õiguste kaitse moodustab eraldi kategooria. Rikkumisest teatajate kaitse seadus reguleerib töösuhtes isikutele kaitse tagamise tingimusi sүүtegedest või muudest ühiskonnastest tegudest teatamise korral, ühiskonnastest tegudest teatavate isikute õigusi ja kohustusi ning rikkumisest teatajate kaitse ameti (*Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti*) loomist, staatust ja pädevust.

Rikkumisest teatajad võivad taotleda kaitset raskes ühiskonnastases tegevuses seisnevast sүүteost teatamise või kriminaalmenetluse korral. Taotlus esitatakse prokurõrile. Kui rikkumisest teataja kaitset käsitlev taotlus esitatakse muule avaliku sektori asutusele, edastatakse see viivitamata prokurõrile. Kui prokurõr leiab, et rikkumisest teataja, kes kaitset taotles, on esitanud nõuetekohase teate, tagatakse kaitse viivitamatult. Rikkumisest teatajatele tagatakse nende ohvristamise vältimiseks erikaitse, et õigusrikkuja ei saaks rikkumisest teatajat ohvristada ähvarduste, hirmutamise, sundimise, võimu kuritarvitamise, kättemaksu ega ohvri füüsilise või vaimse puutumuse muu mõjutamise kaudu.

Kui ohver kaebab diskrimineerimise üle, tagatakse kaitse vastavalt diskrimineerimisvastasele seadusele, mille kohaselt käsitatakse diskrimineerimisena ka põhjendamatuid meetmeid kaebuse esitaja suhtes. Diskrimineerimisjuhtumite puhul annab Slovakkia riiklik inimõiguste keskus õigusnõu ja võib ühtlasi ohvrit kohtumenetluses esindada.

Keskus ei võta arvesse ohvri kodakondsust, aga kaitset võib pakkuda üksnes sellistele ohvritele, kes viibivad Slovaki Vabariigi territooriumil.

■ Viimati uuendatud: 27/02/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.